

norsk shakespeare tidsskrift

Nelly Winterhalder [Min side](#)

Årlig abonnement - Norge

Lytte gave

«Teatertelefonen» tilbyr 20 minutters etterlengtede teateropplevelser på telefonen i pandemiens overtid, skriver dramatiker Hanne Ramsdal, i denne refleksjonen rundt det nye formatet, som ble utviklet i Tyskland under korona.

Tekst:

Hanne Ramsdal

På teater og kino får vi den vennlige beskjeden om å skru av telefonen mens forestillingen varer. I denne teaterproduksjonen er det å ha telefonen på tvert

TEATERTELEFONEN

imot nødvendig for å få tilgang til innholdet. Telefonen er scenen, høyttaleren eller arenaen hvor det hele skal skje, og repertoaret hentes ut fra katalogen.

Jeg fikk nyss om prosjektet på Facebook, av noen som anbefalte det, og jeg bestilte tid på nettstedet <https://annsambell.com/no/arbeid/teatertelefonen/>. Dagen før avtalen fikk jeg en hyggelig påminnelsemail.

Det ringer i telefonen

Etter et år med post hjernerystelse i koronaens tid har jeg blitt vant til å bestille telefontimer hos legen min for å få fornyet sykemelding. Hun ringer meg alltid litt etter avtalt tid, og jeg har følt på at jeg skuffer henne, at jeg burde ha blitt friskere, klart å jobbe mer, når hun ringer. Jeg har også snakket mye på telefonen med venner og familie. Men i løpet av den siste tiden ringer jeg færre. Og det er ikke så mange som ringer meg. Det har oppstått en slags utmattelse i å vente på å få møtes på ordentlig. Nå gikk jeg og ventet på et skjult nummer og jeg gledet meg til at det skulle skje noe jeg ikke helt visste hva var. Jeg hadde planlagt oppringningen til en barnefri ettermiddag, men det ble ombyttinger så jeg kom drassende hjem fra barnehagen gjennom snøslapset med en sulten og sint femåring i dyvåt parkdress. Klokka halv fem stekte jeg fiskepinner og kokte frosne erter som hun fikk servert foran «Kodetropp 2» på NRK.no

Rom for improvisasjon

Oppringningen fra det skjulte nummeret kom presis kl. 1740. Jeg tok meg i å vente noen ring før jeg svarte så jeg fikk svelget ned en fiskepinne jeg spiste rett fra stekepannen. En vennlig stemme mot øret mitt. «Hvordan har du det?» Hun sa at jeg gjerne kunne fortelle litt om hvordan jeg følte meg akkurat der og da. Jeg kunne si bare litt om jeg ville, eller utdype noe mer. Hun ville også vite hvor i landet jeg ringte fra. Jeg syntes det var det hun sa. Enda hun ringte meg. Jeg svarte Oslo. Jeg sa ikke noe om at det var hun som hadde ringt meg. Hvorfor gjorde jeg ikke det? Kanskje det er sånn man sier når jeg har bestilt oppringningen? At det er jeg som ringer? Jeg sa at jeg var drittlei av korona og hjernerystelse og at barnet mitt var plassert foran tv-en mens jeg skulle være på teater i telefonen. Jeg hadde spurt datteren min om hun ville være med meg på teater i telefonen, men hun ville heller se på tv.

Jeg sa ikke at jeg var skrubbsulten. Men det kunne jeg ha sagt, for hun svarte at det fine med *Teatertelefonen* var at vi kunne stoppe opp, at hvis det skjedde noe, tålte vi avbrytelser. Jeg kunne sikkert spist fiskepinner mens vi snakket, men det skulle bare ta 20 minutter, så jeg gjorde det ikke. Jeg tenkte på at 20 minutter er så lenge en innsatt i høysikkerhetsfengsel får snakke i telefonen i uka, og jeg tenkte på teaterprosjektet til Demian Vitanza som jeg så på Litteraturhuset for mange år siden. Han hadde hatt skrivekurs i Halden fengsel og en av de innsatte brukte telefontiden sin på å lese opp teksten sin for oss som satt i salen på Litteraturhuset i Oslo på live-telefon. Jeg husker ikke så mye av teksten, bare litt kløn med teknikken for å få ham over på en høyttaler og følelsen av tid, timelock, 20 minutter, det rørende i at han brukte de tjue minuttene på oss og at applausen varte lenge etterpå, at det var vår måte å svare ham på, med håndflatene mot hverandre, at lyden nådde tilbake til ham inn i telefonrommet i Halden fengsel, og at han kanskje først da forstod hvor mange vi var som hadde hørt på ham.

Teatrets unike liveaspekt

I koronatiden har flere scenekunstnere benyttet seg av digitale bilde- og lydoverføringer. Og noen har tatt i bruk den gode gamle telefonen med *en* til *en* opplevelser, som også ivaretar teatrets unike liveaspekt. I *Gangar fra Svardalen* av performancekollektivet Bananaz, med Ingeleiv Berstad og Tormod Carlsen, kunne man høsten 2020 få en gangar sunget til seg over telefonen på et gitt sted i løpet av en lyttevandring.

I *Teatertelefonen* kan publikum være hvor som helst. Jeg satt på kjøkkenet og så på snøen på taket på naboblokka og i bakgrunnen hørte jeg musikk fra «Kodetropp O» i stuen. Jeg likte stemmen hennes mot øret. Stemmen til skuespiller Birgit Nordby. Jeg holdt for det andre øret og tok meg i å bli rørt av at noen jeg ikke kjenner ringer meg og vil gi meg noe. Nordby sa at hun ville foreslå en tekst for meg ut ifra hvordan jeg hadde

det. Hun lurte på om jeg hadde sett *To hjem*» av Toril Solvang, og jeg sa nei, at den hadde jeg forsøkt å få se, men ikke fått se, og at jeg hadde villet spørre Solvang om å lese teksten, men ikke kommet så langt, så det passet perfekt å få høre et utdrag fra den.

Jeg er

Jeg er fjorten, sa Nordby. Og sånn er det med teater, om det er på telefonen eller på en scene, at en voksen kvinne kan si: «Jeg er fjorten», ja, så er hun det. Og da er på en måte jeg også det. Jeg er fjorten. Forflytningen inn i fiksjonen skjer momentant. En liten setning med tre ord og jeg er sammen med fjortenåringen inne i huset hennes sammen med foreldrene og hun forstår lenge før de forteller det at de skal skilles, og hun kjenner på denne skylden hun ikke burde kjenne på. Hjemmet hennes er ikke lenger ett hjem, men to hjem i ett.

Mens jeg lyttet tenkte jeg på datteren min som har vært så mye sint på meg etter bruddet med faren hennes. Jeg har sagt det mange ganger at det ikke er hennes skyld og at det er fint at hun tør å være sint på meg, at alt som kommer ut er bra, om det er snørr, promp, tårer eller sinne og latter, men det gjør vondt når hun roper at hun hater meg. Enda jeg vet det ikke er sant, gjør det vondt. Hun vil helst være hos pappaen sin og ikke hos meg, og jeg forsøker å ikke vise at jeg blir lei meg når hun sier det. Og nå var fjortenåringen fra teksten til Solvang også fortvila og sa inn i øret på meg: «Jeg er helt alene».

Innimellom kom det på sjarmerende skranglete musikk i bakgrunnen hos Nordby, som for å antyde overganger. Ble den avspilt på en gammel kasettspiller? Den skranglete lyden passet inn. Musikken var av Julian Skar fikk jeg vite da tekstutdraget var over. Jeg tenkte at jeg måtte si det til datteren min igjen snart, at det ikke er hennes skyld at vi ikke er sammen, pappaen hennes og jeg. Jeg ble skikkelig trist av å høre på teksten, men opplevelsens av stemmen mot øret var betryggende. Så lenge siden jeg har vært nær et menneske jeg ikke kjenner fra før, tenkte jeg, og at det var modig av Nordby å velge den teksten enda jeg sa jeg var lei av korona og ikke hadde det så bra. Hun sa at hun turte å velge den selv om jeg var litt tung, siden jeg selv skriver, at det sto mellom et utdrag fra *To Hjem*, eller en tekst av Malfrid H. Hallum. Av andre overraskelser i katalogen til *Teatertelefonen* finnes blant annet Shakespeare, Hamsun, Kristofer Grønskag og en av initiativtakerne, Nelly Winterhalder, som står bak Live-art-kollektivet Ann Sam Bel.

Fra Tyskland til Norge

Det begynte som en tysk Teatertelefon, med tekster av tyske dramatikere i den første fasen av epidemien. Så ble det tatt hit. Etter oppringningen, mens jeg skriver dette, tar jeg meg i å tenke at jeg elsker konseptet, men at det har mer å gå på. Tekstutvalget virker litt tilfeldig. Litt «noe for enhver stemning». Kunne de ha rukket å få inn noe nyskrevet akkurat for dette konseptet? Eller et noe mer spisset innhold? Noe mer tematisk linket til korona? Eller iallfall noe mer avgrenset? Som dramatiker hadde jeg, og sikkert andre dramatikere, gjerne tatt utfordringen og skrevet en liten monolog for *Teatertelefonen*, et brev til en fremmed kanskje, eller en telefonrant. Men det er den surmaga delen av meg som tenker dette, for konseptet er nydelig og tåler stor grad av improvisasjon, og jeg fikk høre et utdrag fra en tekst jeg lenge har hatt lyst til å lese. Ikke minst kan *Teatertelefonen* by på noe uventet — på tross av alle restriksjoner i koronaens tid. Det hele er gratis (støttet av Fritt Ord, Oslo Kommune og Fond for utøvende kunstnere) og kan likevel gis bort i gave. Det eneste du må kunne for å motta den er å lytte.

<https://annsambell.com/no/arbeid/teatertelefonen/>

(Publisert 28.03.2021, oppdatert 30. 03.2021)